

A P E H

**A CSALÁDI GAZDÁLKODÁST
FOLYTATÓ MAGÁNSZEMÉLY
ADÓZÁSÁNAK**
alapvető szabályai
2007.

A családi gazdaság és a családi gazdálkodó fogalma

A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény szerint **családi gazdaságnak** minősül a legfeljebb 300 hektár nagyságú termőföld (ideértve a mező-, erdőgazdasági művelés alatt álló belterületi földet is) tulajdonával, haszonbérletével, használatával rendelkező gazdálkodó család valamennyi termőföldje, az ahhoz tartozó leltárban megjelölt ingatlan és ingó vagyontárgyak (épület, építmény, mezőgazdasági berendezés, felszerelés, gép, állatállomány, készlet stb.) hasznosításával, legalább egy családtag teljes foglalkoztatásán és a többi családtag közreműködésén alapuló gazdálkodási forma.

Családi gazdálkodó a családi gazdaságot a családi gazdaság központja szerint illetékes megyei (fővárosi) földművelésügyi hivatal nyilvántartásába bejegyeztető személy, aki

- a családi gazdaság vezetőjeként annak tevékenységi körében jogokat szerezhethet és kötelezettségeket vállalhat,
- élethivatásszerűen mezőgazdasági, illetve mezőgazdasági és kiegészítő tevékenységet folytat,
- mezőgazdasági vagy erdészeti szakirányú képzettséggel rendelkezik, vagy
- ennek hiányában igazolja, hogy legalább 3 éve folytatja a mezőgazdasági, illetve mezőgazdasági és kiegészítő tevékenységét és ebből árbevétele származott,
- legalább 3 év óta a bejelentett állandó lakhelye a családi gazdaság központjaként megjelölt településen van.

Mezőgazdasági tevékenységnek a termőföldről szóló törvény alkalmazásában a növénytermesztés, a kertészet, az állattenyésztés, a halászat, a

haltenyésztés, szaporítóanyag-termesztés, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás és vegyes gazdálkodás minősül.

Kiegészítő tevékenységnek a falusi és agroturizmus, a kézművesipari tevékenység, fűrészáru-feldolgozás, az elsődleges élelmiszer-feldolgozás, a mezőgazdasági tevékenység során keletkezett melléktermékek, növényi és állati eredetű hulladék hasznosítása, nem élelmiszer célú feldolgozása, valamint az ezekből a termékekből keletkezett termékek közvetlen termelői értékesítése, valamint a mezőgazdasági szolgáltatás minősül.

A gazdálkodó család tagjának minősül a családi gazdálkodó, annak házastársa, élettársa, kiskorú gyermeke, unokája, valamint a gazdálkodó család tagjaként bejelentkezett nagykorú gyermeke, szülője; gyermekén az örökbe fogadott, a mostoha és a nevelt gyermeket is érteni kell. Ez azt jelenti, hogy a gazdálkodó család tagjának tekinthető életkortól függetlenül valamennyi felsorolt személy, tehát nem feltétel a legalább 16 éves életkor betöltése. Nem sorolható a felsorolt személyek körébe a családi gazdálkodó házastársának vagy élettársának a szülője, a nagykorú gyermekének a házastársa és a családi gazdálkodó testvére sem.

A CSALÁDI GAZDASÁG SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓZÁSA

A családi gazdálkodó és említett családtagja a családi gazdaság nyilvántartási számát az adózásával összefüggő valamennyi iratán, valamint a törvény alapján adókedvezményt, adómentességet biztosító nyilatkozatán köteles feltüntetni.

A **családi gazdálkodó** és a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagja **őstermelői tevékenysége** tekintetében **mezőgazdasági őstermelőnek minősül**, és a közös

őstermelői tevékenységet folytatókra vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával köteles eljárni az adókötelezettsége megállapításakor. Az említett személyek közül **mezőgazdasági kistermelőnek** minősülnek azok, akiknek az adóévben az őstermelői tevékenységből származó **bevétele a támogatások összege nélkül a 7 millió forintot nem haladja meg.**

A gazdálkodó család tagjai az éves jövedelmüket csak azonos jövedelem-számítási szabályok szerint állapíthatják meg. A mezőgazdasági őstermelésből származó bevételből a jövedelmet háromféle módszerrel lehet megállapítani. Az egyik módszer a bevétellel szemben a költségek tételes igazolása, a második a diktált (10 százalékos költségnyad levonása igazolás nélkül) jövedelemszámítás, a harmadik az átalányadózás. Az első és második módszer választásáról nem kell/kellett nyilatkozni. A harmadik módszer – az átalányadózás – választásáról a tevékenység megkezdésekor vagy későbbiekben az éves bevallás benyújtásakor, illetve annak benyújtására előírt határidőig kell/kellett nyilatkozni. Az átalányadó szabályai szerint csak a kistermelők adózhatnak.

Az azonos jövedelemszámítási kötelezettségre tekintettel, ha a családi gazdaság tagjai által választott adózási mód eltér a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt választott adózási módtól, akkor ez olyan adókötelezettséget érintő változást jelent, amit be kell jelenteni az adóhatósághoz a családi gazdaság nyilvántartásba vételétől számított 15 napon belül. Az azonos jövedelemszámítási módnak abban az esetben is érvényesülnie kell, ha a gazdálkodó családban a közös gazdálkodást megelőzően tételes költségelszámoló és átalányadózó is volt, vagyis az egységes adózási módnak a közösen megállapodott módszer szerintinek

kell lennie. Így az év első napjától beérkezett valamennyi őstermelésből származó bevétel a megállapodás szerinti jövedelemszámításra vonatkozó szabályok szerint lesz adóköteles, még az is, amelyet a gazdálkodó család tagjai a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt szereztek meg, és ugyanígy kell a költségeket is figyelembe venni.

Ha a családi gazdálkodó egyéni vállalkozói igazolvány birtokában folytatja a tevékenységét, akkor az őstermelői tevékenysége tekintetében nem egyéni vállalkozóként, hanem a család többi tagjával együtt a közös őstermelői igazolványra vonatkozó szabályok szerint kell adóznia. Ha a családi gazdaságba a gazdálkodó család tagjai olyan tárgyi eszközöket visznek be, amelyek korábban az őstermelői/egyéni vállalkozói tevékenységben az értékcsökkenési leírás alapját képezték, akkor az ilyen tárgyi eszközök értékcsökkenési leírása a családi gazdaságban folytatható. Ha a családi gazdaságban az egy főre jutó bevétel a támogatások összege nélkül a 7 millió forintot meghaladja, akkor nem a kistermelőkre, hanem az őstermelőkre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ez a gyakorlatban a tételes költségelszámolás szerinti jövedelemszámítást vagy a diktált – 10 százalékos költséghányad szerinti – jövedelemszámítást jelenti, de ez utóbbit nem célszerű választani. (A tevékenység költségigényes, így előnytelen az olyan adózási mód, amely alapján minden száz forintból 90 forint a jövedelem és csak 10 forint a költség.) Ha a családi gazdaságban az egy főre jutó éves bevétel nem haladja meg a támogatások összege nélkül a 600 ezer forintot, abból jövedelmet nem kell figyelembe venni, azonban ha a bevétel több, akkor az egész összeg alapján kell az adókötelettséget megállapítani.

Ha az adóévben elszámolt, jogszabály alapján kapott támogatás összegével csökkentett, őstermelői tevékenységből származó éves bevétel nem haladja meg személyenként a támogatások összege nélkül a 7 millió forintot, akkor a jövedelem utáni adót a mezőgazdasági kistermelőre vonatkozó szabályok szerint kell megállapítani.

A tagok egyszerűsített bevallási nyilatkozatot tehetnek, ha az adóévben elszámolt, jogszabály alapján kapott támogatás összegével csökkentett éves bevételük 600 ezer forintnál több, de nem haladja meg személyenként a 4 millió forintot, feltéve, hogy adózásukra a tételes költségelszámolási módot választották és az összes bevétel 20 százalékát kitevő költségről számlájuk is van.

A tételes költségelszámolást választó mezőgazdasági kistermelő **kistermelői költségátalány** címén a bevétel 40 százalékát igazolás nélkül elszámolhatja költségként, emellett a ténylegesen igazolt költségeket is figyelembe veheti. Ilyen esetben azonban az adóévben keletkezett veszteség nem határolható el.

A jövedelemszámítás során a családi gazdaságban a 100 000 forint feletti egyedi értékű tárgyi eszközök beszerzési ára is egy összegben elszámolható az üzembe helyezés évében.

Különös szabály vonatkozik a bor- és virágértékesítőkre. A bor értékesítése akkor minősül őstermelésből származó bevételnek, ha azt két litert meghaladó kiszerelésben kizárólag kifizető részére és/vagy termelői borkimérésben értékesítik, feltéve, hogy a bor értékesítéséből származó bevétel a családi gazdaság tagjainál személyenként a 7 millió forintot nem haladja meg. Ha a bor értékesítéséből származó bevétel a 7 millió forintot meghaladja akkor erre a bevételre az őstermelőkre vonatkozó adózási szabályok nem

alkalmazhatók. A virág- és dísznövény-értékesítés bevétele akkor lehet őstermelői bevétel, ha az az évi 250 ezer forintot nem haladja meg. Amennyiben meghaladja, akkor e bevétel nem számít őstermelői bevételnek. Ez a bevételi korlát nem vonatkozik a 060240 vámtarifaszámú (rózsa oltva is) virágra.

Átalányadózás

A családi gazdaság tagjai mezőgazdasági kistermelőként a tételes költségelszámolás vagy a diktált jövedelemszámítás (10 százalékos költséghányad szerinti) helyett az átalányadózást is választhatják. Átalányadózásnál az élőállat és állati termékek értékesítése esetén a bevétel 6 százaléka a jövedelem, minden más esetben a bevétel 15 százaléka számít jövedelemnek. Ez a jövedelem nem része az összevont adóalapnak, de az adóját (külön) a kétkulcsos adótábla szerint kell megállapítani (vagyis az 1700 ezer forintot meg nem haladó rész után 18%, az afölötti rész után 36% az adó).

További gyakorlati tudnivalók

- A gazdálkodó család tagjai tételes költségelszámolás választása során az őstermelői tevékenységből származó jövedelmüket csökkenthetik annak a veszteségnek az összegével, amelyet a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt hátráltak el. Ebből az is következhet, hogy adott esetben a családtagok nem azonos nagyságú jövedelem után adóznak.
- Aki rendelkezik egyéni vállalkozói igazolvánnyal, de nem ő a családi gazdálkodó, és az egyéni vállalkozói igazolványát nem adja vissza, rá is érvényes, hogy az őstermelői tevékenységből származó bevétele után az őstermelőkre vonatkozó szabályok szerint kell adóznia. A többi

tevékenységére nézve viszont egyéni vállalkozóként kell az adókötelezettségét teljesítenie.

- A mezőgazdasági és a kiegészítő tevékenység nem azonos az őstermelői tevékenységgel.
- A mezőgazdasági és a kiegészítő tevékenységből származó bevételek közül csak azok sorolhatók az őstermelésből származó bevételek közé, amelyek a személyi jövedelemadó törvény alkalmazásában őstermelői tevékenységből származónak minősülhetnek (Szja tv. 6. sz. mellékletében felsorolt tevékenységek).
- Amennyiben a gazdálkodó család tagja kilép a családi gazdaságból, a bevételt és a költségeket a kilépés időpontjával fel kell osztani a családtagok között. A továbbiakban a bevétel és az igazolt költség már csak a csökkent létszám alapulvételével osztható fel. Ha a kilépő családtag az őstermelői tevékenységet tovább folytatja, akkor csak ugyanazt az adózási módot választhatja az adóév további részére, amelyet a családi gazdaságban választottak. A kiválás időpontjában fennálló vevői tartozásokból befolyt összeget a megállapodásban foglaltak szerint kell figyelembe venni a családi gazdaságban vagy a kivált tagnál.

Adóelőleg-fizetés és adóbevallás a személyi jövedelemadóról

A családi gazdálkodónak és a családi gazdaságban közreműködő tagnak őstermelői tevékenysége tekintetében feltétlenül fontos megismernie a mezőgazdasági őstermelők részére készített 10. számú tájékoztató füzetet, amely az őstermelőkre vonatkozó szabályokat részletesen tartalmazza. Ha a gazdálkodó család kiegészítő tevékenysége nem sorolható az őstermelői tevékenység körébe, akkor az e tevékenységből származó bevétel adó-

zására vonatkozó szabályok (attól függően, hogy egyéni vállalkozói igazolvány alapján gyakorolt-e ez a tevékenység vagy sem) az önálló tevékenységet folytató magánszemélyek részére készített 1. számú tájékoztató füzetből vagy az egyéni vállalkozók részére készített 2. számú tájékoztató füzetből ismerhetők meg. Ezekből a füzetekből megismerhetők az adóelőleg-fizetés módjára, az adóbevallásra vonatkozó rendelkezések, valamint a jövedelemszámításra vonatkozó legfontosabb tudnivalók.

A CSALÁDI GAZDÁLKODÓ JÁRULÉK- ÉS EGÉSZSÉGÜGYI HOZZÁJÁRULÁS FIZETÉSI KÖTELEZETTSÉGÉNEK ALAPVETŐ SZABÁLYAI

A családi gazdálkodást folytató magánszemély e tevékenységét mezőgazdasági őstermelőként vagy egyéni vállalkozói igazolvány birtokában végezheti. Abban az esetben, ha a családi gazdálkodó tevékenységét mezőgazdasági őstermelői igazolvány alapján gyakorolja, a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultokról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény – továbbiakban Tbj. – 2007. január 1-jétől hatályos módosítása alapján főszabály szerint biztosítottá válik.

Nem esik biztosítási kötelezettség alá a közös őstermelői igazolvány alapján őstermelő kiskorú személy és a gazdálkodó család kiskorú tagja, az egyéb jogcímen – ide nem értve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban, valamint a választott (vezető) tisztségviselői jogviszonyban – biztosított, a saját jogú nyugdíjas, valamint azt az özvegyi nyugdíjban részesülő személy, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte.

A biztosítási jogviszony létrejöttének további feltétele, hogy a mezőgazdasági őstermelő az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig legalább 20 év szolgálati időt szerezzen. (Szolgálati idő-elismerést a betöltött életkortól függetlenül a lakóhely szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál lehet kérni.)

A mezőgazdasági őstermelő biztosítási kötelezettsége

- a) az őstermelői igazolványban feltüntetett időponttól az igazolvány visszaadása napjáig,
- b) gazdálkodó család tagja esetében a családi gazdaság nyilvántartásba vétele napjától a nyilvántartásból való törlés napjáig, illetőleg
- c) a biztosítást kizáró körülmény megszűnését követő naptól a biztosítást kizáró körülmény bekövetkezésének napjáig

áll fenn. Megszűnik a biztosítás akkor is, ha a mezőgazdasági őstermelő kilép a családi gazdaságból vagy a közös őstermelésből.

Szünetel az őstermelői igazolvánnyal rendelkező mezőgazdasági őstermelő biztosítása arra az időtartamra, amely alatt érvényes értékesítési betétlappal nem rendelkezik.

A mezőgazdasági őstermelő a biztosítás létrejöttéről az őstermelői igazolvány igénylésével, illetőleg a családi gazdaság nyilvántartásba vétele iránti kérelem benyújtásával egyidejűleg nyilatkozik a megyei (fővárosi) földművelésügyi hivatalnak. A mezőgazdasági őstermelő a biztosítási kötelezettségét érintő változást annak bekövetkezését követő 15 napon belül jelenti be az állami adóhatóságnak.

A mezőgazdasági őstermelő a biztosítási kötelezettséget érintő adatokról első alkalommal 2007.

január 31-ig tesz bejelentést az állami adóhatóságnak.

A mezőgazdasági őstermelő – ideértve a tevékenységét a tárgyévben kezdő mezőgazdasági őstermelőt is – a minimálbérnek megfelelő összeg után fizeti meg a 29 százalékos mértékű társadalombiztosítási járulékot, a 7 százalékos mértékű egészségbiztosítási járulékot és a 8,5 százalékos nyugdíjjárulékot (magánnyugdíjpénztár tagja a 8 százalékos mértékű tagdíjat és a 0,5 százalékos mértékű nyugdíjjárulékot).

Az előző bekezdésben foglaltaktól eltérően az a mezőgazdasági őstermelő, akinek az ebből a tevékenységéből származó, a tárgyévet megelőző évben elért bevétele nem haladja meg a hétmillió forintot, havonta az őstermelői tevékenységből származó bevétel 20 százalékának egytizenketted része után 8,5 százalékos nyugdíjbiztosítási és nyugdíjjárulékot, valamint 4 százalékos mértékű természetbeni egészségbiztosítási járulékot köteles fizetni.

A hétmillió forintos bevételi összeghatár számításánál figyelmen kívül kell hagyni a jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján folyósított, egyébként bevételnek számító támogatást.

A mezőgazdasági őstermelő a magasabb összegű társadalombiztosítási ellátások megszerzése érdekében az adóévre vonatkozóan nyilatkozattal vállalhatja, hogy a járulékokat a meghatározott járulékalapnál magasabb összeg után fizeti meg. A nyilatkozatot február 12-ig kell az állami adóhatósághoz benyújtani. A nyilatkozat az Art. szerinti végrehajtható okiratnak minősül.

A mezőgazdasági őstermelő járulékfizetési kötelezettségének megállapításánál az igazolt távollétek

időtartamát figyelembe kell venni [Tbj. 29. § (4) bekezdés].

Az a mezőgazdasági őstermelő, aki pályakezdőnek minősül (első ízben létesít biztosítási jogviszonyt és ebben az időpontban nem töltötte be 35. életévét), köteles a biztosítási jogviszony kezdő napját követő 15 napon belül magánnyugdíjpénztárba belépni.

A mezőgazdasági őstermelő a társadalombiztosítási járulékot, az egészségbiztosítási járulékot és a nyugdíjjárulékot (tagdíjat) elektronikus úton negyedévente, a negyedévet követő hónap 12-ig vallja be és a bevallás benyújtására előírt határidőig fizeti meg az állami adóhatóságnak.

A foglalkoztatónak nem minősülő biztosított mezőgazdasági őstermelő nem kötelezett a bevallás és adatszolgáltatás benyújtására, ha a tárgyévet megelőző évben bevétele nem volt.

A mezőgazdasági őstermelő tételes egészségügyi hozzájárulás fizetésére nem kötelezett.

A Tbj. 39. §-ának (2) bekezdésében foglaltak alapján azonban 16 százalékos mértékű egészségügyi szolgáltatási járulékfizetési kötelezettség terheli azt a belföldi személyt, aki a társadalombiztosítási jogszabályok szerint biztosítottnak vagy ilyen biztosított eltartott hozzátartozójának nem minősül és egészségügyi szolgáltatásra egyéb címen sem jogosult. A Tbj. szerint ilyen esetben havonta a tárgy hónapot megelőző hónap első napján érvényes minimálbér 16, 2007. április 1-jétől 9 százalékanak megfelelő összegű egészségügyi szolgáltatási járulékot kell fizetnie. Ez azt jelenti, hogy a nem biztosított családi gazdálkodó a 16, illetve 9 százalékos mértékű egészségügyi szolgáltatási járulékot csak akkor köteles megfizetni a minimálbér alapján, ha egyébként nem

áll biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyban. Ha például munkaviszony mellett folytat családi gazdálkodást, akkor járulékfizetési kötelezettsége csak a munkaviszony alapján keletkezik, családi gazdálkodóként pedig nem kell 16, április 1-jétől 9 százalékos mértékű egészségbiztosítási járulékot fizetnie.

A mezőgazdasági őstermelő a Szja. törvény 6. számú melléklete szerinti tevékenységből származó összevont adóalapot képező jövedelme után az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. – továbbiakban Eht. – törvény alapján 11 százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulást köteles fizetni.

Mentes a százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás fizetése alól az a jövedelem, természetbeni juttatás, adóköteles béren kívüli juttatás, amely után a fennálló biztosítási jogviszonyra tekintettel járulékfizetési kötelezettség – ideértve az egészségügyi szolgáltatási járulékot is – keletkezik, valamint az a jövedelem, amely után az adót nem kell megállapítani és/vagy megfizetni.

Az átalányadózást választó mezőgazdasági őstermelő az előzőektől eltérően az átalányadó (átalányadó-előleg) 25 százalékát köteles egészségügyi hozzájárulásként megfizetni.

A tételes költségelszámolást választó, egyszerűsített bevallási nyilatkozatot benyújtó őstermelő által fizetendő százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás a bevétel 5 százalékának a 15 százaléka. Annak a tételes költségelszámolást választó családi gazdálkodónak, illetőleg családi gazdaság tagjának, aki a munkáltatója felé 2007. január 15-ig az Ny63/2006. számú bevallást helyettesítő (egyszerűsített) nyilatkozaton közli a mezőgaz-

dasági örtermelésből származó bevételét és az előlegként befizetett egészségügyi hozzájárulás összegét, a munkáltatója köteles a 15 százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás-különbözetet megállapítani, bevallani és megfizetni.

A termőföldről szóló 1994. évi LX. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXVII. törvény 1. § (2) bekezdésének 1) pontja szerinti kiegészítő tevékenységet (pl. falusi turizmus, fűrészáru-feldolgozás) folytató családi gazdálkodó az önálló tevékenységre tekintettel az e tevékenységéből származó összevont adóalapot képező jövedelme után 11 százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulást köteles fizetni.

Egyéni vállalkozói igazolvány alapján családi gazdálkodást folytatók

Ha a családi gazdálkodó tevékenységét egyéni vállalkozói igazolvány alapozza meg, a Tbj. egyéni vállalkozókra vonatkozó szabályai szerint kell a biztosítási, járulékfizetési kötelezettséget teljesíteni, mely kötelezettségekről az egyéni vállalkozók részére készített 19. számú tájékoztató füzetből tájékozódhatnak.

Az egyéni vállalkozó havi 1950 (napi 65) – forint tételes egészségügyi hozzájárulást köteles saját maga után megfizetni, ha nem áll egyéb olyan más jogviszonyban, ahol megfizették azt utána. A társadalombiztosítási jogszabályok szerint kiegészítő tevékenységet folytatónak tekintendő egyéni vállalkozó nem köteles tételes egészségügyi hozzájárulást fizetni. A tételes egészségügyi hozzájárulást akkor sem kell megfizetni, ha az egyéni vállalkozó egyidejűleg más biztosítási jogviszonyban is áll, és utána a munkáltató, kifizető ezt a kötelezettséget teljesíti. Amennyiben a vállalkozó családi gazdálkodó nem az egyéni vállalkozókra, hanem a me-

zőgazdasági őstermelőkre vonatkozó szabályok szerint adózik, akkor a járulékfizetési kötelezettségének legalább a tárgy hónapot megelőző hónap első napján érvényes minimálbér alapulvételével kell eleget tennie, és az ezt meghaladó családi gazdálkodásból származó jövedelme után köteles megfizetni a százalékos egészségügyi hozzájárulást (lásd: 2. pontnál).

A közreműködő családtag

A családi gazdálkodásban közreműködő családtag a Tbj. alkalmazásában biztosítottnak minősül, így járulékfizetési kötelezettségét a mezőgazdasági őstermelőkre vonatkozó szabályok szerint teljesíti.

A foglalkoztatottak

A családi gazdaságban foglalkoztatottak biztosítási jogviszonyát az alapul szolgáló jogviszony határozza meg. Jellemzően munkaviszony, díjazás ellenében munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony (megbízási, vállalkozási jellegű jogviszony). Kizárólag egyéni vállalkozói igazolvány alapján családi gazdálkodói tevékenységet folytatók esetében lehetséges segítő családtag (munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony) foglalkoztatása. Az alapul szolgáló jogviszonyra tekintettel kell a foglalkoztatottak biztosítási és ezzel összefüggő járulékfizetési kötelezettségét megállapítani a következők szerint:

- munkaviszony esetén, tekintet nélkül arra, hogy a foglalkoztatás teljes vagy részmunkaidőben történik, a szerződésben meghatározott munkabér után az általános szabályok szerint 29 százalékos mértékű társadalombiztosítási, 8,5 százalékos mértékű nyugdíjjárulék (magánnyugdíj-pénztári tagság esetén 0,5 százalékos nyugdíjjárulék valamint 8 százalékos tagdíj) és 7 százalékos

- mértékű egészségbiztosítási járulékot kell fizetni, amelyből 4 százalék a természetbeni és 3 százalék a pénzbeli egészségbiztosítási járulék,
- díjazás ellenében munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban: (bedolgozói, megbízási, egyéni vállalkozónak nem minősülő vállalkozási jogviszonyban, segítő családtagként) a személyesen munkát végző személy akkor biztosított, ha az e tevékenységéből származó, tárgyhavi járulékalapot képező jövedelme eléri a tárgyhónapot megelőző hónap első napján érvényes minimálbér havi összegének harminc százalékát, illetőleg naptári napokra annak harmincad részét. A biztosítási kötelezettség megállapítását követően a járulékfizetési kötelezettséget az általános szabályok szerint kell teljesíteni. A kötelező minimálbér havi összege 2007. január 1-jétől 65 500 forint.

A foglalkoztatottak utáni egészségügyi hozzájárulás:

A tételes egészségügyi hozzájárulás elsődlegesen a kifizetőt (munkáltatót) – a jogszabályban meghatározott jogviszonyok alapján – terhelő fizetési kötelezettség. A tételes egészségügyi hozzájárulás összege havi 1950 (napi 65) – forint.

Ha a hozzájárulás-fizetési kötelezettség alapjául szolgáló jogviszony nem áll fenn a hónap teljes időtartama alatt, a hozzájárulást naptári napokra kell megfizetni.

E kötelezettséget például megalapozza a munkaviszony, a munkavégzés napi időtartama azonban befolyásolja a kötelezettséget. Részmunkaidő esetén a tételes eho összege maximálisan 50%-os mértékben csökkenthető a teljes munkaidő és a részmunkaidő arányában.

Díjazás ellenében munkavégzésre irányuló jogviszonyban a tételes egészségügyi hozzájárulást

akkor kell megfizetni, ha az e tevékenységből származó tárgyhavi, az adóelőleg megállapításánál figyelembe vett jövedelem eléri a tárgyhónapot megelőző hónap első napján érvényes minimálbér harminc százalékát, illetőleg naptári napokra annak harmincad részét.

A minimálbér harminc százaléka alatti kifizetések 11 százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás alapját képezik.

A CSALÁDI GAZDASÁG RÉSZTVEVŐINEK ÁFA ADÓALANYISÁGA

Az általános forgalmi adóról szóló törvény (1992. évi LXXIV. törvény) a családi gazdaság adóalanyiságára vonatkozó különleges előírást nem tartalmaz. A gazdálkodó család tagjai egyéni vállalkozóként, őstermelőként, illetve őstermelői igazolvánnyal nem rendelkező magánszemélyként külön-külön válhatnak áfaalannya. A gazdálkodó család tagjai közül azonban csak azok minősülnek áfaalannya, akik bevétel elérése érdekében saját nevükben rendszeresen vagy üzletszerűen termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást végeznek. Az adóalanyiságból adódó kötelezettségekről a 7. számú tájékoztató füzetben olvashat részletesebben, itt csak a családi gazdaság speciális helyzetéből adódó áfaadózási következményekre térünk ki.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany különleges jogállása

Az áfatörvényben meghatározott mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalanyt e tevékenysége tekintetében a törvény erejénél fogva különleges jogállás illeti meg. A Szja. törvény szerinti mezőgazdasági őstermelő és az áfatörvény szerinti mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany nem azonos kört takar. Az áfa szempontjából me-

zőgazdasági tevékenységet végzőnek az a termelő minősül, aki az áfatörvény 4. számú mellékletének I. részében felsorolt saját előállítású termékek értékesítését, valamint ugyanezen melléklet II. részében felsorolt saját erő kifejtésével végzett szolgáltatást nem kereskedelmi tevékenységként végzi, ide nem értve az eseti jellegű értékesítést, ha az adóalanynak az abból származó, a tárgyév első napjától göngyölítetten származó bevétele nem éri el az 500 000 forintot. (500 000 forintot meghaladó értékű kereskedelmi [nem felvásárlónak történő] értékesítés esetén a tevékenység az áfa szempontjából már nem minősül mezőgazdasági tevékenységnek, és a különleges jogállás az adózót nem illeti meg.) A kizárólag mezőgazdasági tevékenységet végző adóalanynak a különleges jogállás alkalmazását nem feltétlenül kell bejelentenie az adóhatóságnál. Annak az adóalanynak azonban, akinek a mezőgazdasági tevékenységen kívüli értékesítései is vannak, a bejelentkezési lapon, illetve a változást bejelentő lapon nyilatkoznia kell arról, hogy mezőgazdasági tevékenységére vonatkozóan különleges jogállását fenntartja-e, vagy adófizetési kötelezettséget választ. A különleges jogállás alkalmazása számos előnnyel jár, hiszen nem kapcsolódik hozzá számlázási, adónyilvántartási, -megállapítási és -elszámolási kötelezettség.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany e jogállásának megtartása esetén úgy értékesíti termékeit a felvásárlónak, hogy a felvásárlótól kompenzációs felárban részesül, ami – az áfatörvény 4. számú mellékletében meghatározott – növényi termékek esetében általában a felvásárlási ár 12%-a, míg az – ugyanezen mellékletben felsorolt – élő állatok, állati termékek és nyújtott szolgáltatások kompenzációs felára a felvásárlási ár 7%-a. A különleges jogállását érvényesítő, mezőgazda-

sági tevékenységet folytató adóalanynak mezőgazdasági tevékenysége tekintetében adófizetési kötelezettsége nincs, de adólevonási jogát sem gyakorolhatja. A kompenzációs felár érvényesíthetősége érdekében minden esetben a felvásárló rendelkezésére kell bocsátani a következő adatokat: az értékesítő adóalany nevét, címét, adóigazgatási azonosító számát. A felvásárlásról kapott bizonylatot számviteli bizonylatként 10 évig meg kell őrizni.

A különleges jogállású mezőgazdasági tevékenységet végző adóalany kompenzációs felárra akkor is jogosult, ha ezen értékesítését az Európai Unió más tagállamában vagy az Unión kívüli harmadik országban nyilvántartásba vett adóalanynak (kivéve, ha az szintén különleges jogállású mezőgazdasági termelő) teljesíti. Ehhez közösségi adószámot nem kell kiváltania.

Annak mérlegelése során, hogy a családi gazdaság nem foglalkoztatott tagjai és a családi gazdálkodó külön-külön fenntartja-e a mezőgazdasági tevékenységet folytatók különleges jogállását, elsődlegesen azt kell tisztázni, hogy van-e közöttük olyan, aki az adóévre vonatkozóan ezt a különleges adózási módot nem alkalmazhatja. A különleges adózási mód alkalmazására vonatkozó tiltó rendelkezés annál a családtagnál érvényesülhet, aki korábban már a különleges jogállásáról – pl. általános szabályok szerinti adózási mód választásával egyidejűleg – lemondott. Az a mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalany ugyanis, aki a különleges jogállásáról – a kompenzációs felár érvényesítéséről – lemondott, e választásától a választást követő második adóév végéig nem térhet el, vagyis kompenzációs rendszerben nem adózhat. Ebből következően 2006-ban 2007. évre vonatkozóan különleges jogállást az az adóalany

választhat újra, aki a korábbi különleges jogállásáról 2005. január 1-je előtt mondott le. Nem akadályozza azonban a kompenzációs felár érvényesíthetőségének az, ha valamelyik családtag a mezőgazdasági tevékenységen kívüli tevékenysége tekintetében alanyi adómentességet választott, vagy a mezőgazdasági tevékenységen kívüli tevékenysége tekintetében az áfatörvény általános szabályai szerint adózott. Az a családtag, aki korábban a mezőgazdasági tevékenységére az áfatörvény általános szabályait alkalmazta és nem esik a tiltó rendelkezés hatálya alá (vagyis akinél a különleges jogállásról való lemondást követő két adóév eltelt) újra érvényesíthet kompenzációs felárat.

Az áfa adózási mód választása során figyelembe kell venni valamennyi nem foglalkoztatott családtag valamennyi áfaalanyként – nem munkaviszony s ezzel egy tekintet alá eső jogviszony keretében – végzett tevékenységét. Ez azért is szükséges, mert a kompenzációs felár csak az áfatörvényben meghatározott mezőgazdasági tevékenységre alkalmazható, az áfatörvény pedig mást ért mezőgazdasági tevékenységen, mint a Sza törvény, illetve a termőföldről szóló törvény. A családtagoknak ezért meg kell vizsgálniuk, hogy közülük valaki végez-e olyan tevékenységet, amelyre kompenzációs felár nem érvényesíthető, s ha bármelyikük végez ilyen tevékenységet, arra milyen adózási módot alkalmaz, s így a kompenzációs felár érvényesítése mellett a családtagok mindegyikének milyen áfaadózási módot kell alkalmaznia. A családtagok természetesen nemcsak arról dönthetnek, hogy a kompenzációs felár érvényesítése mellett alanyi adómentességet vagy általános szabályok szerinti adózást választanak, hanem arról is, hogy a kompenzációs felár érvényesítése helyett mezőgazdasági tevékenységükre

is alanyi mentességet vagy általános szabályok szerinti adózást alkalmaznak. A különleges jogállásról – kompenzációs felár érvényesítéséről – való lemondás esetében azonban figyelemmel kell lenni a korábban említett visszalépést korlátozó rendelkezésre is.

Alanyi adómentesség

Az alanyi adómentességet választó adóalanyt – néhány törvényben szabályozott kivételtől eltekintve – nem terheli általános forgalmi adó nyilvántartási, megállapítási, bevallási és elszámolási kötelezettség, adófizetésre nem kötelezett, de adólevonási jogát sem gyakorolhatja. Az alanyi adómentességet az az adóalany választhatja, akinek a bejelentést megelőző adóévben a gazdasági tevékenységéből származó tényleges bevétele, valamint a bejelentés adóévében a gazdasági tevékenysége után ésszerűen várható bevétele nem haladja meg az alanyi adómentesség választására jogosító összeghatárt. A bevételi összeghatár számításakor az áfatörvény szerinti mezőgazdasági tevékenységből származó bevételt – függetlenül attól, hogy az adóalany arra kompenzációs felárat érvényesít-e –, valamint a tárgyi adómentesség alá tartozó bevételt (néhány kivételtől eltekintve) nem kell figyelembe venni.

Az alanyi adómentesség választására jogosító bevételi összeghatár a termőföldről szóló törvény szerinti családi gazdálkodónak, valamint az Sza törvény alapján átalányadózást választó mezőgazdasági kistermelőknek 6 millió forint. Az előzőek közé nem tartozók 4 millió Ft bevételig jogosultak alanyi adómentességre. Amennyiben a gazdálkodó család úgy dönt, hogy a családi gazdálkodó és a nem foglalkoztatott családtagok valamennyien külön-külön alanyi mentességet választanak, fi-

gyelemmel kell lenniük arra, hogy valamennyiüknek azonos adózási módot kell alkalmazniuk. Az a családtag ugyanis, aki a családi gazdaság létrejöttét megelőzően is áfaalany volt és bevétele meghaladta az alanyi adómentesség választására jogosító összeghatárt – s ezért az alanyi mentessége megszűnt –, az alanyi adómentesség megszűnését követő második adóév végéig alanyi adómentességet nem választhat. Arra is figyelemmel kell lenni, hogy az alanyi adómentesség megszűnik, ha az adóalanynak a gazdasági tevékenységből származó – mezőgazdasági tevékenységen és tárgyi adómentesen kívüli – bevétele meghaladja az alanyi adómentesség választására jogosító összeghatárt. (Az alanyi adómentesség arra a termékértékesítésre, szolgáltatásnyújtásra nem vonatkozik először, melynek ellenértékével az adóalany ezt az összeghatárt túllépi.)

Az alanyi adómentes adóalanyoknak értékesítéseikről – a kompenzációs felár érvényesítésével történő értékesítések kivételt képeznek, ha az adóalany a különleges jogállását megtartotta – számlát, egyszerűsített számlát, illetve nyugtát kell kibocsátania.

A családtagoknak külön-külön az általuk teljesített értékesítésről a saját nevükben kibocsátott számlák, egyszerűsített számlák, valamint nyugták összesített adatai alapján kell megállapítaniuk azt, hogy bevételeikkel az alanyi adómentesség választására jogosító bevételi összeghatárt túllépték-e. Alanyi adómentesség a tevékenység megkezdésekor, bejelentkezéskor választható. Amennyiben a családtag áfaalanyiságot eredményező gazdasági tevékenységét nem alanyi adómentesként – hanem általános szabályok szerint adózóként – kezdte, év közben az alanyi adómentességre nem térhet át, azt csak a következő adóévre választhatja.

Az áfatörvény általános szabályai szerinti adózás

Az általános szabályok szerinti adózás választása azzal jár, hogy az adóalanynak minden egyes értékesítéséről számlát, egyszerűsített számlát vagy nyugtát kell kibocsátania, az értékesítést terhelő adót pedig fizetendő adóként be kell vallania. A fizetendő adó – amennyiben a törvény eltérően nem rendelkezik – csökkenthető az áfaalanyiságot eredményező gazdasági tevékenységekhez (rendszeresen vagy üzletszerűen végzett termékértékesítésekhez, szolgáltatásnyújtásokhoz) beszerzett termékek, igénybe vett szolgáltatások számlájában feltüntetett általános forgalmi adóval.

Tekintettel arra, hogy a családi gazdaság nem foglalkoztatott tagjainak, valamint a családi gazdálkodónak azonos adózási módot kell alkalmaznia, amennyiben valamelyik családtag az általános szabályok szerint teljesíti áfakötelezettségét, a többi – nem foglalkoztatott – családtagnak is e szabályokat kell alkalmaznia. (Általános szabályok szerinti adóalanyként természetesen csak annak kell bejelentkezni, aki saját nevében értékesítést végez.) Az egyes családtagoknak külön-külön nyilvántartást kell vezetniük, melyekben csak az általuk, saját nevükben kibocsátott számlák, és az ő nevükre szóló számlák szerepelhetnek. Áfalevonási jogot csak az az adóalany gyakorolhat, akinek a nevére a számlát kibocsátották. Az áfabevallás elkészítésekor a családtagok ugyancsak a saját nevükre szóló és az általuk kibocsátott számlák adattartalmát vehetik figyelembe. A családi gazdaság nyilvántartási számát valamennyi adózással összefüggő bizonylaton szerepeltetni kell.

(Az esetleges további tudnivalókról részletesebb tájékoztatást nyújt a 7. számú tájékoztató füzet.)

A családi gazdálkodó használatába adott vagyontárgyak

A családi gazdaságokról szóló Kormányrendelet előírása szerint a gazdálkodó család tagjainak a tulajdonukban lévő termőföldet és az annak megműveléséhez szükséges vagyontárgyakat legalább öt évre a családi gazdálkodó használatába kell adniuk. Ez a használatba adás még azoknál a családtagoknál sem jár áfafizetési kötelezettséggel, akik korábban, e vagyontárgyak beszerzésekor adót helyeztek levonásba. A családi gazdaságra vonatkozó jogszabályok előírásaiból következően ugyanis ez a használatba adás ellenérték nélküli, a kormányrendelet által előírt ingyenes szolgáltatás pedig az áfatörvény hatályán kívül esik.